

IV. osnovna šola Celje

POZABLJENI PRAVLJIČNI JUNAKI
raziskovalna naloga

Avtorice:

VERONIKA KOS, 8.b
TINKARA KOZOVINC, 8.a
MARTINA ZAKŠEK, 9.a

Mentorici:

ALENKA KOSTANJEVEC,
dipl. bibl. in učit. slo.
MELITA BROZ, prof. ang. in zgo.

Mestna občina Celje, Mladi za Celje,
Celje, marec 2012

POVZETEK

V raziskovalni nalogi Pozabljeni pravljичni junaki smo želele ugotoviti, kateri so najbolj priljubljeni pravljичni junaki med učenci in učitelji na naši šoli, od kod in kako so jih spoznali, v kolikšni meri so pravljice zastopane v slovenskih učnih načrtih ter kakšna je izposoja in prodaja gradiva s pravljичno vsebino v Celju. Zanimalo nas je tudi, ali odrasli doma berejo pravljice svojim otrokom.

Ugotovile smo, da prevladujejo junaki iz tujih pravljic pred tistimi iz slovenskih ljudskih in avtorskih pravljic. Večina je te junake spoznala pri gledanju risank in filmov, manj pa pri branju knjig s pravljичno tematiko. Pravljичne teme so v učnih načrtih za slovenski jezik dobro zastopane. Odrasli berejo pravljice svojim otrokom, najpogosteje jim berejo mame, še vedno pa najdemo takšne, ki jim odrasli niso brali nikoli.

Menimo, da so pravljice pomembne za razvoj zdravega čustvenega ravnotežja, saj prav v pravljici otrok spozna smisel vrednot (krivica, pravica, ljubezen, sovraštvo, dobrot, pogum ...) na prijeten način. S pravljичnimi junaki se otroci lahko identificirajo, se naučijo ločiti dobro od slabega ter spoznajo, da se je za uspeh treba potruditi.

KAZALO

UVOD.....	4
HIPOTEZE.....	7
TEORIJA.....	8
PRAVLJICE.....	8
PRAVLJIČNI JUNAKI.....	9
POMEN PRAVLJIC.....	10
PREDSTAVITEV PRAVLJICE V OSNOVNI ŠOLI.....	12
METODE DELA.....	14
RAZISKAVA.....	16
ANKETA.....	16
UČNI NAČRTI.....	34
KNJIŽNICA IN KNJIGARNE.....	35
ZAKLJUČEK.....	38
POVZETEK STATISTIČNIH REZULTATOV.....	38
PREGLED HIPOTEZ.....	38
KONČNE UGOTOVITVE.....	40
LASTNO MNENJE.....	40
VIRI, LITERATURA, INTERNET.....	45
SEZNAM TABEL IN GRAFOV.....	46
DODATEK.....	50

UVOD

"Mnogi trdijo, da pravljic ni več. To ni res. Pravljice so čudeži drobnih doživetij. Pravljice so sanje sredi belega dne. Pravljice so potovanja v skrivne dežele preteklosti. Pravljice so sončni žarki otroštva. Pravljice so male skrivnosti malih ljudi. Pravljice so fantastični drobci čudovitih slik življenja. Pravljica sva jaz in ti." Franjo Frančič

Od prvih trenutkov naših življenj nas pravljice razveseljujejo in tolažijo, učijo in zabavajo, razvnamajo našo domišljijo ter razvijajo naš občutek za dobro in slabo, za prav in narobe – so torej naše prve vzgojiteljice in učiteljice.

Seveda pa potrebujemo odrasle, da pravljice sploh prinesejo v naša življenja: mame in očetje, ki nam pripovedujejo (in kasneje berejo) zgodbe, kasneje vzgojiteljice v vrtcu in učiteljice v šoli, babice in dedki, starejši bratje in sestre, prijazna soseda, ki nas popazi, ko mama skoči v trgovino ali na banko ... Na žalost pa se moramo zavedati dejstva, da to vedno ne drži – niso vsi otroci deležni branja in skupnega druženja ob knjigi pravljic. Se jim to kako pozna, ali to na kakšen način lahko vpliva na njihova življenja, njihove značaje, odnose z drugimi ljudmi? Menimo, da je temu tako. Naše mnenje potrditi ali ovreči pa bi bila za nas veliko pretežka naloga. Vseeno pa lahko ugotovimo vsaj to, koliko otrok je deležnih bogastva branja pravljic ter katere pravljice in pravljичne junake otroci bolj poznajo (so to pravljice, ki so del naše kulturne dediščine, ali so to pravljice in pravljичni junaki, ki se pojavljajo v medijih).

Pravljice so dobre učiteljice za življenje zato, ker izhajajo iz življenja samega. Nastajale so stoletja in tisočletja, ljudje so si jih pripovedovali, ker so z njimi razlagali dogodke iz narave in vsakdanjega življenja ter so želeli svojim bližnjim

ponuditi nekatere odgovore na najbolj pereča vprašanja, s katerimi se po navadi srečujemo otroci, ko začnemo odraščati. Pravljice nas učijo, da ni dovolj, da se rodimo lepi in pametni, ampak da je treba za uspešno življenje tudi kaj žrtvovati in se potruditi. Pravljice učijo z zgledom ter na koncu poslušalca/bralca potolažijo, da se trud izplača: dobro je nagrajeno, zlo kaznovano; gre za klasični »happy end«. Tega ne moremo trditi za mite, kjer usoda junaka večkrat kot ne pripelje do mračnega konca. Pravljice te na nek način tudi prisilijo, da sam iz njih izluščiš sporočilo, za razliko od basni, ki nauk neposredno podajo.

Letošnje leto je za raziskovanje pravljic in pravljичnih junakov še posebej primerno, saj mineva dvesto let, odkar sta brata Grimm izdala prvo knjigo svojih slavnih pravljic. Pravzaprav to niso bile »njune« pravljice, saj sta jih zbrala med ljudmi, združila med sabo sorodne, jih malo prilagodila takratnim bralcem in zapisala. To je nekaj, kar se je (na srečo) zgodilo večini pravljic – iz ustnega izročila so prešle v književnost. V pravljicah različnih narodov lahko zasledimo veliko sorodnih elementov, podobnih zapletov in razpletov (nekateri celo menijo, da so vse pravljice ena sama pravljica v neskončnih različicah). To nas tudi uči, da moramo ceniti razlike med nami, še bolj pa spoštovati podobnosti.

Seveda so lahko pravljice učinkovite le zato, ker se v njih pojavljajo junaki, s katerimi se lahko identificiramo, čutimo, da niso tako zelo drugačni od nas, da imajo cel kup problemov, za katere smo v obupu mislili, da so samo naši. In ti junaki nam skozi svojo »rast«, vložen trud in žrtvovanje pokažejo, kako naj rešujemo svoje težave, svetujejo nam, naj ne čakamo na pomoč od drugod, ampak zgrabimo »bika za roge« in postanemo sami usmerjevalci svoje usode. Pri tem razmišljanju nam je v veliki meri pomagala tudi tema letošnjega otroškega parlamenta (Junaki našega časa), pri katerem smo bile vse tri raziskovalke zelo aktivne udeležanke. Menimo namreč, da se junaki našega časa in preteklost, v kateri so nastajale pravljice, ne razlikujejo tako zelo. Res pa je, da nam mediji ponujajo in

vsiljujejo »junake« dvomljive vrednosti, katerih sporočilo je ravno nasprotno od tistega v pravljicah - da se da imeti in doseči vse, kar hočeš, samo zaželeli si je treba in se pojaviti v sredstvih javnega obveščanja. In ker v življenju seveda ni tako lahko, smo nad našimi sodobnimi idoli, s pa tem tudi nad našimi življenji, redno razočarani. To pa nikakor ni dobra popotnica za odraslost.

* * *

Povzemimo torej namen raziskovalne naloge:

- Ugotoviti, kateri pravljичni junaki so najbolj priljubljeni med učenci in učitelji na naši šoli.
- Ugotoviti, od kod izhajajo ti junaki: bolj iz risank in filmov ali iz knjig in pripovedovanja; iz tujih kultur ali iz slovenske ljudske tradicije.
- Ugotoviti, ali so našim učencem odrasli brali oz. pripovedovali pravljice, ko so bili še premajhni, da bi jih brali sami.
- Seznaniti se s prodajo oz. izposojajo gradiva s pravljичno vsebino v celjskih knjigarnah in knjižnici.
- Aktivno se vključiti v delo otroškega parlamenta ter dejavnosti v sklopu svetovnega leta pravljic.

* * *

Seveda pa se tovrstnega dela ne bi lotile, če nas ne bi zanimalo tudi, kaj sploh pomeni biti mladi raziskovalec, saj tega še nikoli prej nismo poskusile. Za raziskovalno delo sta nas navdušili naši mentorici, knjižničarka in učiteljica slovenščine ter učiteljica zgodovine in angleščine. Zelo smo jima hvaležne, saj sta nam s tem dali možnost, da se ne le naučimo veliko novega (tako samih dejstev kot tudi načinov dela), ampak se med seboj bolje spoznamo ter se ob napornem delu tudi zabavamo. Koliko smo bile pri vsem skupaj uspešne, pa boste ocenili sami!

HIPOTEZE

- Večina anketiranih bo za najljubšega pravljичnega junaka izbrala lik iz tujih pravljic in ne iz slovenskih ljudskih.
- Večina izbranih tujih pravljичnih junakov bo takšnih, ki se pojavljajo v risankah, filmih ...
- Večina učencev se s slovenskimi pravljичnimi junaki seznanila v šoli.
- Večini anketiranih v otroštvu niso brali pravljic.
- Učni načrti za slovenščino v osnovni šoli vsebujejo obravnavo pravljic le v prvi triadi.
- Med pravljicami, izposojenimi v celjski knjižnici ter tistimi, kupljenimi v knjigarnah v Celju, bodo prevladovali tuje pravljice, veliko bo tudi DVD gradiva.

TEORIJA

PRAVLJICE

Pravljica¹ je ena izmed pripovednih zvrsti ljudskega slovstva, ki je s svojimi zapleti in razpleti sad domišljije, skozi katero odseva tudi življenje in mišljenje davne preteklosti. Gre za pripoved, ki ustvarja svoj lastni pravljичni svet (le-ta ni časovno in krajevno opredeljen), ki ga vzpostavlja pravljичni subjekt. Pravljice so duhovna raziskovanja, človeško življenje razkrivajo tako, kot ga vidimo in občutimo od znotraj. Pravljice predstavljajo upanje, možne dobre izhode, nakazane rešitve ... Pri otroku spodbujajo domišljijo, saj si lahko predstavlja, da je sam v podobni situaciji, kjer dodaja ali odvzema vsebino in tako rešuje svoje »življenjske probleme«. Poleg tega je pravljica tudi dobra vaja za poslušanje in izražanje. Velja namreč, da če ne znaš poslušati, kasneje tudi povedati ne znaš. Pravljica omogoča zблиžanje z odraslimi (kadar so v vlogi pripovedovalca), odpiranje pogovorov, izražanje čustev...

V ugotavljanju razlike med **pravljico in mitom**² smo prišle do spoznanja, da se ne razlikujeta v veliko podrobnostih. Pravljice in miti imajo torej veliko skupnega. V mitih je junak neke kulture, za razliko od pravljice, poslušalcu predstavljen kot lik, ki naj bi ga, kolikor je mogoče, posnemal v lastnem življenju. Mit lahko, enako kot pravljica, v simbolični obliki izraža notranji konflikt in svetuje, kako je mogoče nekaj rešiti, vendar to ni nujno njegov poglobitveni namen. Mit predstavlja svojo temo na vzvišen način, kjer naletimo na duhovno moč. Božanstvo je navzoče in doživeto v podobi nadčloveških junakov, ki so nenehen izziv navadnim smrtnikom. Osebe in dogodki v pravljicah ravno tako utelešajo in ponazarjajo notranje konflikte, pri tem pa svetujejo, kako je mogoče te konflikte rešiti in kateri so naslednji koraki

¹ <http://sl.wikipedia.org/wiki/Pravljica>

² <http://sl.wikipedia.org/wiki/Pravljica>

proti višji človeškosti. Miti predstavljajo idealno osebnost, medtem ko pravljice slikajo normalno osebnost, ki omogoča ustrezno zadovoljevanje želja. Pravljice se pripovedujejo na preprost, vsakdanji način. Od poslušalcev ničesar ne zahtevajo, ampak jih opogumljajo, budijo upanje v prihodnost in obljublajo srečen konec.

Obstaja pa občutna razlika med **živalsko pravljico in basnijo**³, čeprav to morda na prvi pogled ni videti. Basen je poučna pripoved, v kateri nastopajo poosebljene živali ali stvari. Basen nima nič skupnega z živalsko pravljico. Čeprav v obeh nastopajo živali, so po nastanku živalske pravljice starejše, saj so se basni razvile iz njih. V basnih je poglobljeni poudarek na poučnosti, ki izhaja iz človekove življenjske izkušnje, pri živalski pravljici pa je (tako kot pri vseh ostalih pravljicah) na prvem mestu razvedrilo in zabava pa tudi modrost. V basni prevladuje moralno načelo ali napotilo, pri pravljicah pa predvsem pravljica razsežnost. Živali v basni imajo človeške lastnosti (pametna sova, dobrodušni medved, lisica zvitorepka ...). Število nastopajočih v basni je omejeno. Pogosto je prisoten dvogovor.

PRAVLJIČNI JUNAKI

Mnogi med nami ne poznajo razlike med likom in junakom. Liki so tipizirani, ves čas dogajanja imajo tipično lastnost in se ne spremenijo (čarovnica je vedno hudobna, princeska je vedno dobra ...). V nasprotju z njimi pa se junaki skozi zgodbo spremenijo, naučijo se veliko novega ter glede na dogodke, ki se jim zgodijo, spremenijo celo svoje mišljenje – večinoma v pozitivnem smislu (npr. tretji brat-tepček, ki postane rešitelj).

³ Slovenske basni in živalske pravljice. 1975. Mladinska knjiga

POMEN PRAVLJIC

Pravljice so vsem nam (odraslim in otrokom) v veselje, prijetno zabavo, sprostitvev in pouk⁴. Ko jih prebiramo (bodisi v družbi s starši bodisi sami) se nam ponujajo številne možnosti za odkrivanje novih odnosov med našimi izkušnjami, hkrati pa si bogatimo besedno izražanje. Zlasti majhni otroci se naučijo doživljati vrednostni odnos do ljudi in okolja ter spoznajo, kaj je prijetno in neprijetno. S skupnim branjem se prav tako izboljšujejo odnosi v družini in okolju nasploh.

Vloga, pomen in poslanstvo pravljic (za zdravo in spodbudno življenje) je večplastna, saj se nanaša na številna področja, med katera sodijo:

- **Komunikacija:** preko pravljic in zgodb se starši pogovarjajo z otrokom na njemu sprejemljiv, prijazen in razumljiv način. S pravljico jim mimogrede lahko povedo in pojasnijo (skoraj) vse, česar jim ne znajo ali ne morejo v običajnem pogovoru. V najbolj čarobnih, pravljичnih trenutkih je otrok izredno dojemljiv za sporočilo zgodbe, zato izbirajmo primerno vsebino pravljice in način predstavitve, da se bo otrok na pravljico lahko odzval.
- **Učenje:** s pomočjo pravljic si otrok lahko pridobi pozitiven in spodbuden odnos do knjige, se nauči brati in vzljubi branje, risanje, pisanje, pojasnjevanje, nastopanje in predstavljanje. Malček se s pomočjo pravljic brez potrebnega truda in z veseljem nauči najrazličnejših spretnosti in veščin (od štetja, razlikovanja oblik, velikosti, materialov, barv, črk, števil, zavezovanja čevljev, česanja, zapenjanja gumbov in zadrževanja do reševanja ugank, križank ...). Poleg tega pa razvije tudi številne spodbudne miselne in vedenjske vzorce.

⁴ <http://druzina.ena.com/Otroci/Vzgoja/Pomen-pravljic-za-otroke.html>

- Sodelovanje: pravljice, v katerih otroci zaznajo medsebojno sodelovanje nastopajočih likov in tiste, v katerih (posredno ali neposredno) nastopa tudi otrok sam (ali njegovi najbližji), spodbujajo k dejavnemu sodelovanju tudi v resničnem življenju. Otrok si namreč dobro zapomni pozitivne primere in zglede iz dobrih pravljic ter jih skuša uresničevati tudi v svojem življenju (vedenjski in miselni vzorci). Prav tako postane bolj odprt za predloge in vplive okolice, razvijati pa začne tudi socialno empatijo (sposobnost vživljanja v sočloveka).
- Povezanost in naklonjenost: pravljice, ki prikazujejo in obravnavajo primere pozitivnih medčloveških donosov so pravi balzam za otroka, saj krepijo socialno plat njegovega vedenja in ga spodbujajo k pozitivnemu odzivanju na delovanje socialnega okolja. Tako lahko malček krepí svojo navezanost in povezanost z družino, sorodniki, vrstniki in ostalim družabnim okoljem, s katerim se v določenem trenutku (pa tudi kasneje v življenju) srečuje, povezuje in sodeluje. Psihologi ugotavljajo, da je s pomočjo primerno izbranih in predstavljenih pravljic mogoče odločilno spodbuditi in pospešiti razvoj zdrave osebnosti. Obenem pa se preko izročila zgodbic otrok nauči tudi razlikovati med pozitivnimi in negativnimi človeškimi odnosi.

Posamezni strokovnjaki v zadnjem času nasprotujejo branju nekaterih pravljic, saj menijo, da je v njih preveč nasilja⁵. Zato se nekateri starši odločajo, da svojim otrokom ne bodo brali tradicionalnih pravljic, ker so le-te tudi po njihovem mnenju preveč strašljive in moralno sporne (npr. Sneguljčica, ki cel dan lenari in opravlja "samo" hišna opravila ali pa Rdeča kapica, v kateri volk požre babico, kar je preveč kruto).

⁵ <http://www.rtv slo.si/kultura/knjige/ne-janko-in-metka-ni-primerna-pravljica-otroka-lahko-prestrasi/276773>

Naše mnenje je, da pravljice veliko bolj koristijo, kot pa škodujejo. Ne glede na to, kako "nasilne" so pravljice, dejstvo je, da pravični in dobri liki vedno preživijo in zmagajo, hudobni pa so ustrezno kaznovani (npr. zlobna čarovnica v pravljici Janko in Metka konča v peči, torej je samo ustrezno kaznovana za svojo krutost). Nauk pravljic torej nikoli ni moralno sporen - dobro je poplačano, krutost pa je kaznovana. Otrok se torej nauči, da se v življenju ne splača delati slabih stvari, ker te potem ne čaka nič dobrega.

Menimo, da se s spoznavanjem pravljic otroku širi svet, saj v varnem zavetju znanega okolja spoznava nenavadne, včasih izjemno nevarne in vedno zanimive ter poučne osebe in dogodke. To mu ne daje le izkušenj (učenje na napakah drugih je najbolj uporabno), ampak mu omogoča tudi graditev osebnih vrednot. Na ta način se razvije v zrelo in odgovorno osebnost.

PREDSTAVITEV PRAVLJICE V OSNOVNI ŠOLI

Med raziskovanjem smo povprašale našo učiteljico slovenščine, kako razloži izraz pravljica in v katerem razredu je ta razlaga prisotna. Iz svojih izkušenj nam je povedala, da učencem predstavi pravljico v šestem razredu takole:

- pravljica je izmišljena zgodba
- je kratka pripoved o čudežnih, fantastičnih dogodkih, predmetih in pravljичnih sposobnostih nastopajočih
- opisuje večni boj med dobrim in zlim.

Za pravljice je značilno:

- belo-črna oznaka oseb
- osebe so tipizirane (mačeha je vedno hudobna, pastorka dobra)
- dobro vedno zmaga, zlo je kaznovano
- stalna pravljična števila (3, 7, 9, 12)

- kraj in čas dogajanja sta nedoločena
- podobni začetki in konci
- ponavljanje besed/povedi
- pravljicni predmeti imajo čudežno moč (železni prstan, čudežna piščal, čudodelna mizica ...)
- pravljicna bitja (čarovnice, palčki, čarobne vile ...)
- začarani ljudje (princ, začaran v žabo)
- nedoločene osebe (kralj, kraljica, princese, čarovnica ...)
- izmišljena imena (Rdeča kapica, Trnuljčica, Sneguljčica ...)
- narava je vseмогоčna.

Gospa učiteljica je omenila tudi, da učencem razloži, da poznamo ljudske in umetne pravljice ter da se pravljice delijo na realistične, živalske in čudežne. Pri realističnih pravljicah (npr. Trap) se lahko resnično dogajanje odvija v vsakdanjem času. Junaka vodi k uspehu njegova iznajdljivost. Čudežne pravljice (npr. Železni prstan) opisujejo fantastične dogodke, predmete, zmožnosti. V njih junaka vodijo k uspehu čudežna sredstva. Živalske pravljice (npr. Tri botre lisičice) pa se dogajajo v živalskem okolju, kjer so značilnosti živali prilagojene človekovim lastnostim. Na naše vprašanje o razliki med pravljico in mitom ter pravljico in basnijo nam je preprosto povedala, da v mitih nastopajo nadnaravna bitja, v basnih pa živali.

METODE DELA

Idejo, katero temo bi obravnavale pri raziskovalni nalogi, sta predlagali mentorici. Ko smo o tej temi izmenjale svoje začetne vtise in mnenja, sta nam mentorici zastavili nekaj konkretnih vprašanj in kasneje smo na osnovi naših odgovorov oblikovale hipoteze. Na osnovi hipotez smo naredile delovni načrt - katere podatke bomo morale pridobiti, da preverimo veljavnost hipotez ter kako bomo do njih prišle. Delovni načrt smo sproti prilagajale trenutnim potrebam.

Oblikovale smo anketne vprašalnike, jih s pomočjo mentoric razmnožile ter izvedle anketiranje med učenci druge in tretje triade. Za odgovore smo poprosile tudi učitelje na naši šoli. Nato smo zbrale številčne rezultate, jih statistično obdelale, predstavile v obliki tabel in grafov ter jih interpretirale.

Učne načrte za slovenski jezik v osnovni šoli smo pregledale na internetu, pri tem smo uporabile najnovejše oz. prenovljene učne načrte. Nato smo napisale povzetek prebranega.

Vsebine, navedene v teoretičnem delu, smo našle v knjigah in na internetu, nekaj podatkov pa nam je posredovala tudi ena od učiteljic slovenščine na naši šoli. Vse vsebinske podatke smo nato povzele ter zapisale.

Podatke o izposojenih in prodanih pravljicah v knjižnici ter knjigarnah smo najprej iskale na licu mesta, torej pri samih knjižničarjih ter prodajalcih, vendar nam niso nudili skoraj nobenih praktičnih podatkov, zato smo si pomagale tudi s COBISS-ovo statistiko na njihovi spletni strani.

Ko smo zbrale vse podatke in gradivo, smo preverile veljavnost hipotez ter zapisale tudi lastna mnenja o dobljenih rezultatih, o samem odnosu do pravljicnih junakov ter o vtisih o raziskovalnem delu.

Vse skupaj smo zapisale v programu Word ter shranile v obliki dokumenta 97-2003, uporabile smo pisavo Garamond, velikost 14, razmik med vrsticami 1,5 – zaradi boljše preglednosti in lažjega branja. Nato smo natisnile dva izvoda in ju dale vezati. Še pred tem smo za lektorski pregled zaprosile eno od naših mentoric, ki je tudi učiteljica slovenščine.

RAZISKAVA

ANKETA

Med učence druge in tretje triade naše šole smo razdelile 262 anketnih vprašalnikov, nazaj smo dobile 235 uporabnih. Med učitelje smo razdelile 44 vprašalnikov, uporabnih je bilo 14.

Zastavile smo jim tri vprašanja:

1. Kateri so njihovi najljubši pravljичni junaki. Napisali so jih lahko 5.
2. Od kod poznajo te junake (iz knjig, pripovedovanja, iz risank in filmov ...). Lahko so napisali več odgovorov.
3. Ali so jim odrasli brali pravljice, ko jih sami še niso znali oz. kdo jim je bral. Tu so prav tako lahko napisali več različnih odgovorov.

Ker so imeli torej anketiranci na voljo več možnih odgovorov, smo le-te razdelile v nekaj sorodnih kategorij, drugače bi bili podatki neobvladljivi.

Sledijo številčni rezultati, predstavljeni v tabelah in grafih.

PRVO VPRAŠANJE – NAPIŠI PET PRAVLJIČNIH JUNAKOV, KI TI NAJPREJ PRIDEJO NA MISEL

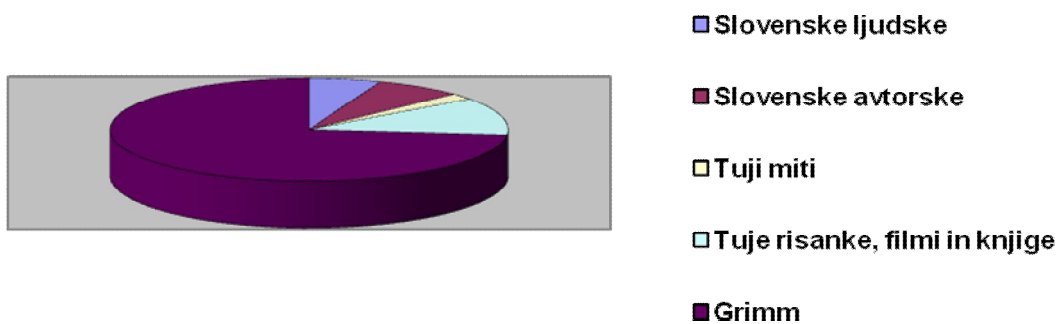
4. razred:

Tabela 1 - Najljubši pravljичni junaki, 4. razred

Slovenske ljudske	Slovenske avtorske	Tuji miti	Tuje risanke, filmi in knjige	Grimm
9	11	3	18	113

Tabela in graf sta sestavljena tako, da prikazujeta izvor pravljичnih junakov.

Graf 1 - Najljubši pravljичni junaki, 4. razred

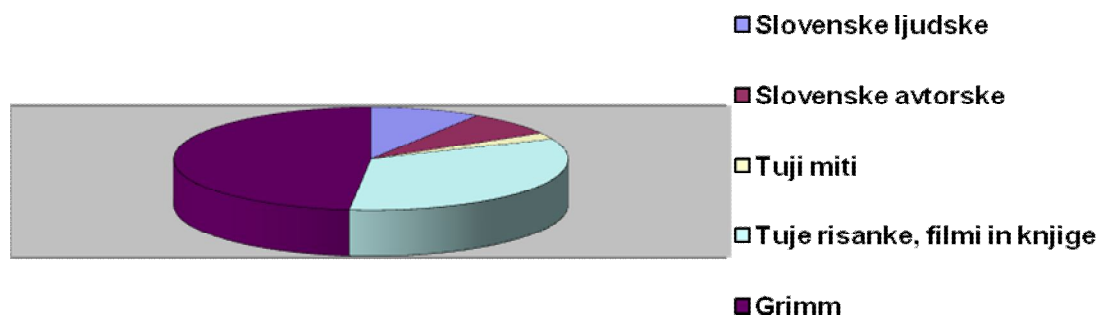
5. razred

Tabela 2 - Najljubši pravljичni junaki, 5. razred

Slovenske ljudske	Slovenske avtorske	Tuji miti	Tuje risanke, filmi in knjige	Grimm
18	15	4	66	96

Tabela in graf sta sestavljena tako, da prikazujeta izvor pravljичnih junakov.

Graf 2 - Najljubši pravljичni junaki, 5. razred

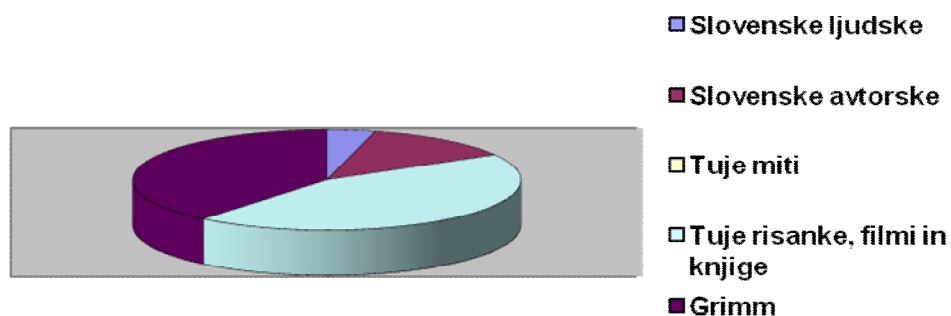
6. razred

Tabela 3 - Najljubši pravljичni junaki, 6. razred

Slovenske ljudske	Slovenske avtorske	Tuje miti	Tuje risanke, filmi in knjige	Grimm
7	22	0	77	68

Tabela in graf sta sestavljena tako, da prikazujeta izvor pravljичnih junakov.

Graf 3 - Najljubši pravljичni junaki, 6. razred

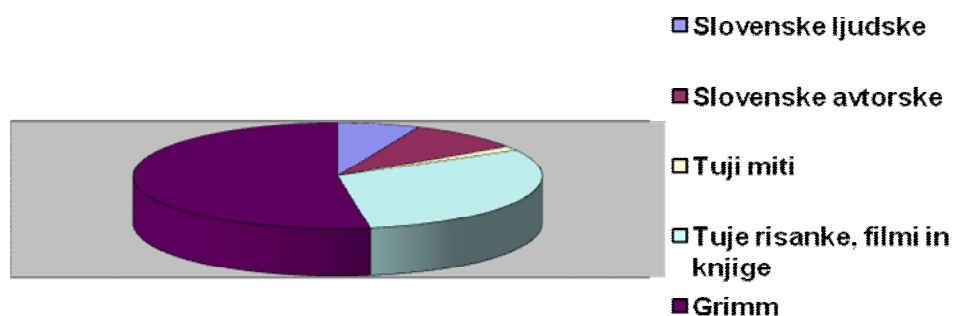
2. triada

Tabela 4 - Najljubši pravljичni junaki, 2. triada

Slovenske ljudske	Slovenske avtorske	Tuji miti	Tuje risanke, filmi in knjige	Grimm
34	48	7	161	277

Tabela in graf sta sestavljena tako, da prikazujeta izvor pravljичnih junakov.

Graf 4 - Najljubši pravljичni junaki, 2. triada

V četrtem razredu prevladujejo junaki iz Grimmovih pravljic; ta številka se do šestega razreda postopoma manjša na račun junakov iz risank in filmov. V celotni drugi triadi prevladujejo junaki iz Grimmovih pravljic pred tistimi iz tujih risank in

filmov, sledijo jim junaki iz slovenskih avtorskih pravljic, tem so tesno za petami junaki iz slovenskih ljudskih pravljic, skoraj nihče pa ni izbral junakov iz tujih (grško-rimskih) mitov.

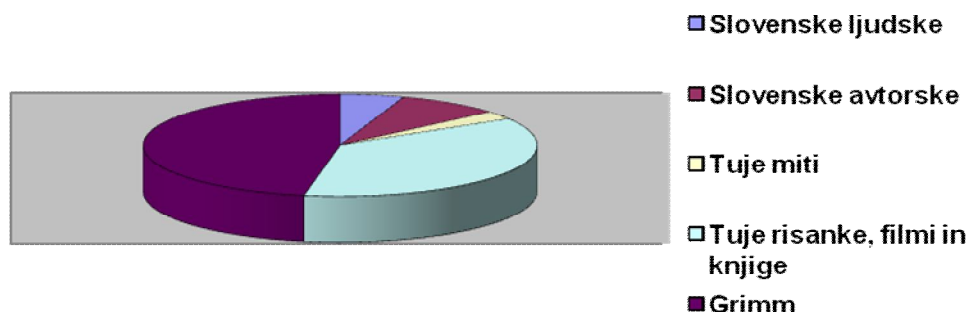
7. razred

Tabela 5 - Najljubši pravljичni junaki, 7. razred

Slovenske ljudske	Slovenske avtorske	Tuje miti	Tuje risanke, filmi in knjige	Grimm
8	13	4	56	72

Tabela in graf sta sestavljena tako, da prikazujeta izvor pravljичnih junakov.

Graf 5 - Najljubši pravljичni junaki, 7. razred

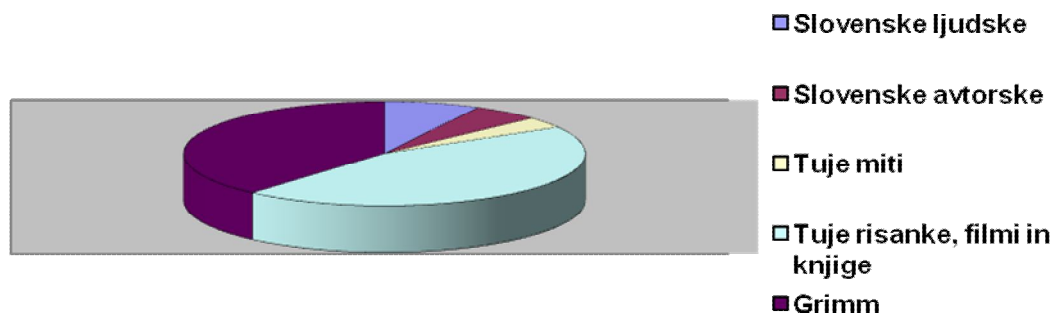
8. razred

Tabela 6 - Najljubši pravljичni junaki, 8. razred

Slovenske ljudske	Slovenske avtorske	Tuje miti	Tuje risanke, filmi in knjige	Grimm
20	14	9	116	100

Tabela in graf sta sestavljena tako, da prikazujeta izvor pravljичnih junakov.

Graf 6 - Najljubši pravljичni junaki, 8. razred

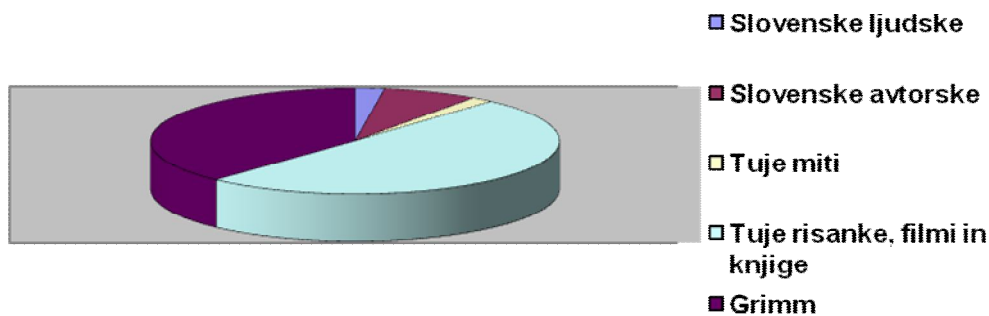
9. razred

Tabela 7 - Najljubši pravljичni junaki, 9. razred

Slovenske ljudske	Slovenske avtorske	Tuje miti	Tuje risanke, filmi in knjige	Grimm
4	13	3	87	66

Tabela in graf sta sestavljena tako, da prikazujeta izvor pravljичnih junakov.

Graf 7 - Najljubši pravljичni junaki, 9. razred

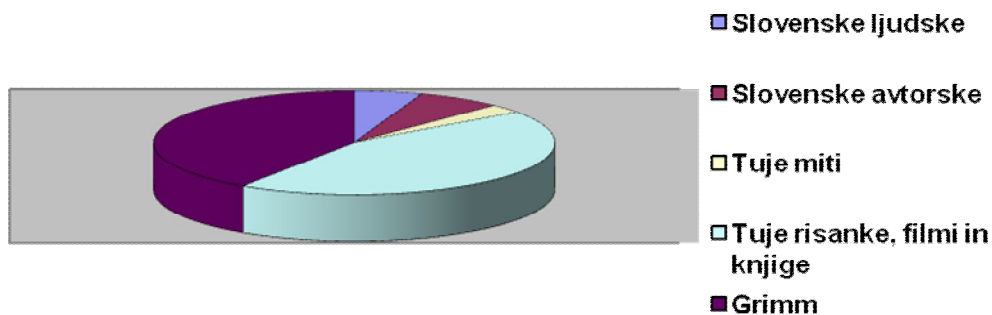
3. triada

Tabela 8 – Najljubši pravljичni junaki, 3. triada

Slovenske ljudske	Slovenske avtorske	Tuje miti	Tuje risanke, filmi in knjige	Grimm
32	40	16	259	238

Tabela in graf sta sestavljena tako, da prikazujeta izvor pravljичnih junakov.

Graf 8 - Najljubši pravljичni junaki, 3. triada

V sedmem razredu je število izbranih najljubših junakov skoraj enakomerno porazdeljeno med tiste iz Grimmovih pravljic in tiste iz tujih risank in filmov, v

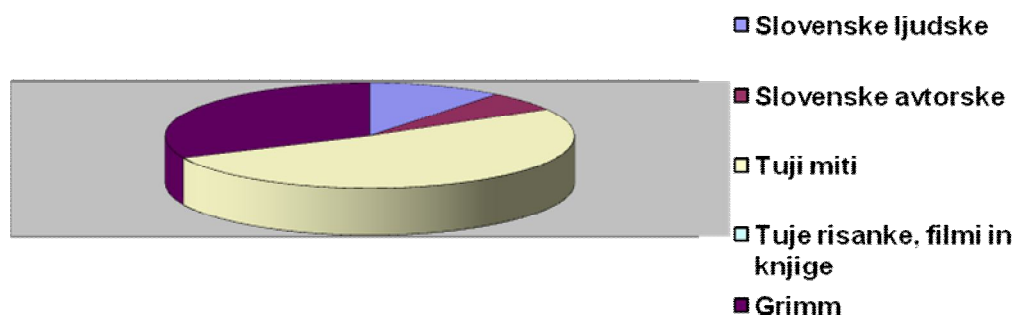
osmem in devetem razredu pa slednji prevladajo. V celi tretji triadi prevladujejo junaki iz tujih risank in filmov, tesno jim sledijo Grimmovi, ostali junaki se skupaj pojavljajo le v slabi šestini.

Učitelji

Tabela 9 – Najljubši pravljичni junaki? učitelji

Slovenske ljudske	Slovenske avtorske	Tuji miti	Tuje risanke, filmi in knjige	Grimm
7	4	34	0	21

Graf 9 – Najljubši pravljīčni junaki? učitelji

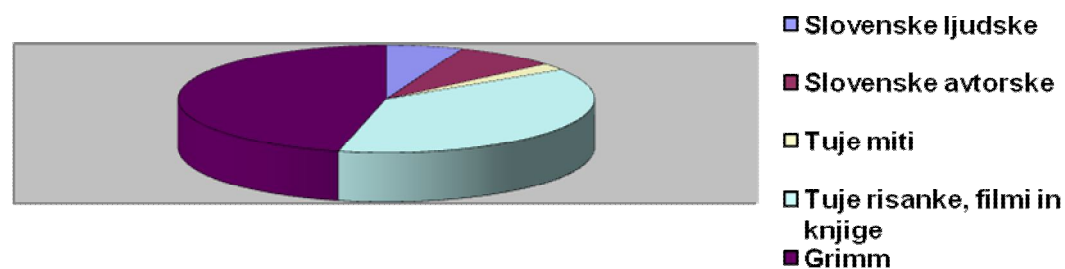
Vsi skupaj

Tabela 10 - Najljubši pravljīčni junaki, vsi skupaj

Slovenske ljudske	Slovenske avtorske	Tuji miti	Tuje risanke, filmi in knjige	Grimm
66	88	23	420	515

Tabela in graf sta sestavljena tako, da prikazujeta izvor Pravljīčnih junakov.

Graf 10 - Najljubši pravljīčni junaki, vsi skupaj

Pri učiteljih na naši šoli prevladujejo junaki iz antičnih mitov, sledijo jim Grimmovi

Med vsemi vprašanimi na naši šoli si vrh priljubljenosti delijo junaki iz Grimmovih pravljic s tistimi iz tujih risank in filmov. Sledijo jim junaki iz slovenskih avtorskih, nato iz slovenskih ljudskih pravljic, na zadnjem mestu pa so mitološki junaki.

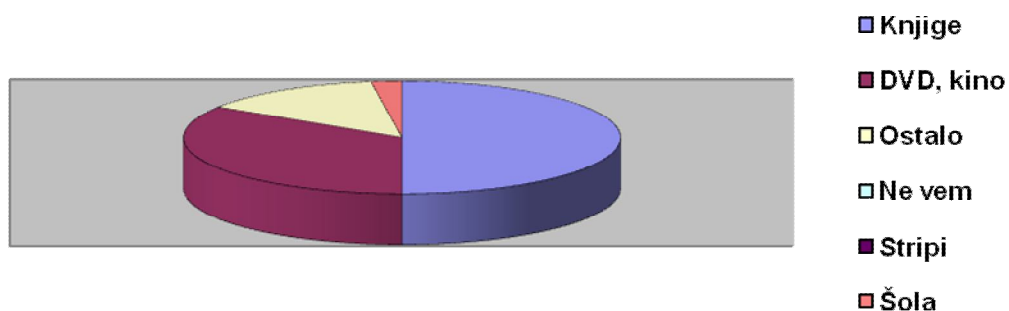
DRUGO VPRAŠANJE – OD KOD POZNATE JUNAKE?

4. razred

Tabela 11 - Od kod jih poznate? 4. razred

Knjige	DVD, kino	Ostalo	Ne vem	Stripi	Šola
22	15	6	0	0	1

Graf 11 - Od kod jih poznate? 4. razred

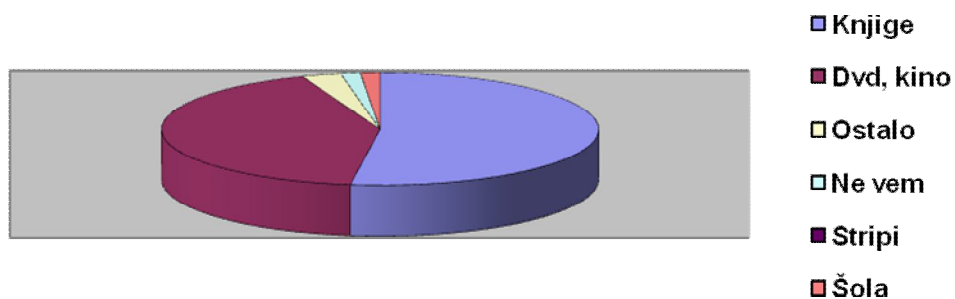

5. razred

Tabela 12 – Od kod jih poznate? 5. razred

Knjige	DVD, kino	Ostalo	Ne vem	Stripi	Šola
36	29	2	1	0	1

Graf 12 - Od kod jih poznate? 5. razred

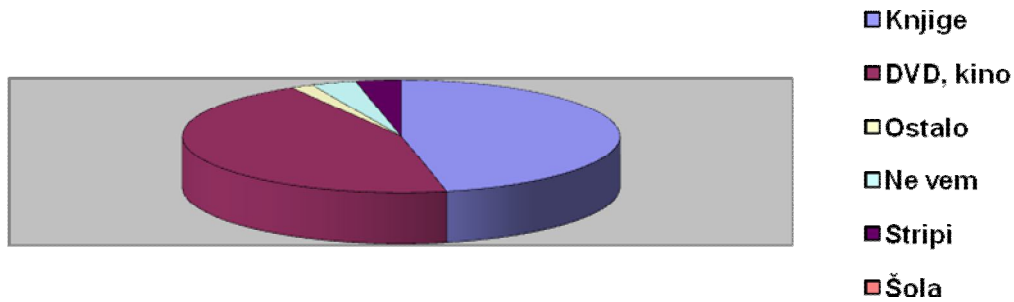

6. razred

Tabela 13 – Od kod jih poznate? 6. razred

Knjige	DVD, kino	Ostalo	Ne vem	Stripi	Šola
28	27	1	2	2	0

Graf 13 - Od kod jih poznate? 6. razred

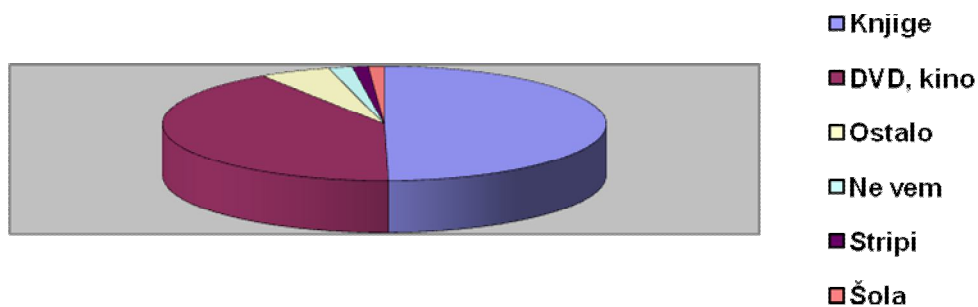

2. triada

Tabela 14 - Od kod jih poznaš? 2. triada

Knjige	DVD, kino	Ostalo	Ne vem	Stripi	Šola
86	71	9	3	2	2

Graf 14 - Od kod jih poznate? 2. triada

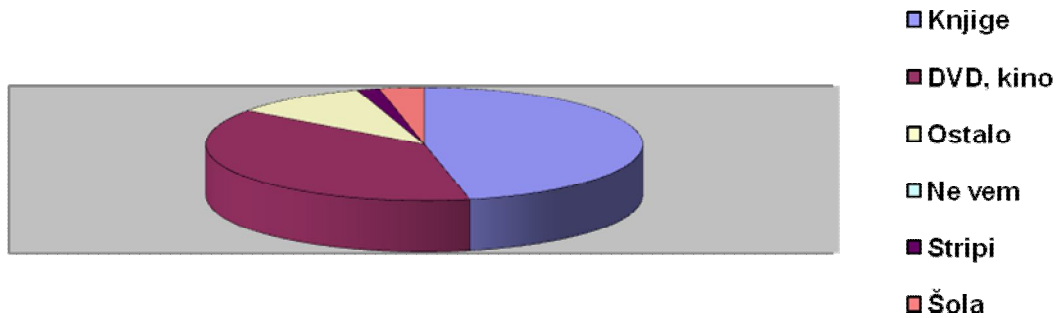
Četrtošolci so svoje junake spoznali večinoma v knjigah, sledijo tisti z DVD-jev/kina. Pri petošolcih knjižni junaki še nekoliko prevladujejo, pri učencih v šestih razredih pa so že vodilni junaki iz medijev. V celi drugi triadi prevladujejo medijski junaki nad tistimi, ki so jih učenci spoznali v knjigah.

7. razred

Tabela 15 - Od kod jih poznate? 7. razred

Knjige	DVD, kino	Ostalo	Ne vem	Stripi	Šola
28	23	6	0	1	2

Graf 15 - Od kod jih poznate? 7. razred

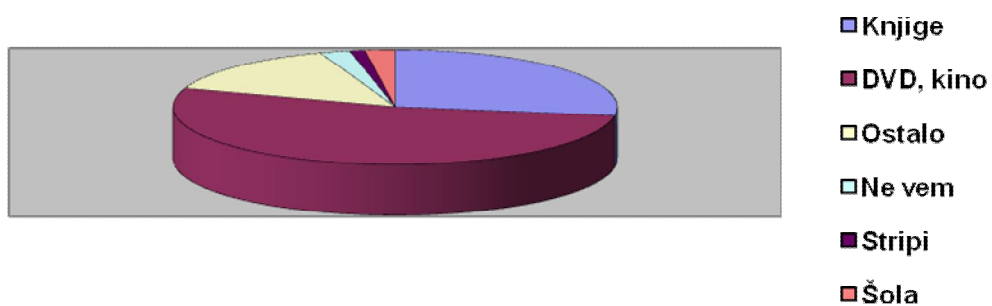

8. razred

Tabela 16 – Od kod jih poznate? 8. razred

Knjige	DVD, kino	Ostalo	Ne vem	Stripi	Šola
25	48	13	2	1	2

Graf 16 - Od kod jih poznate? 8. razred

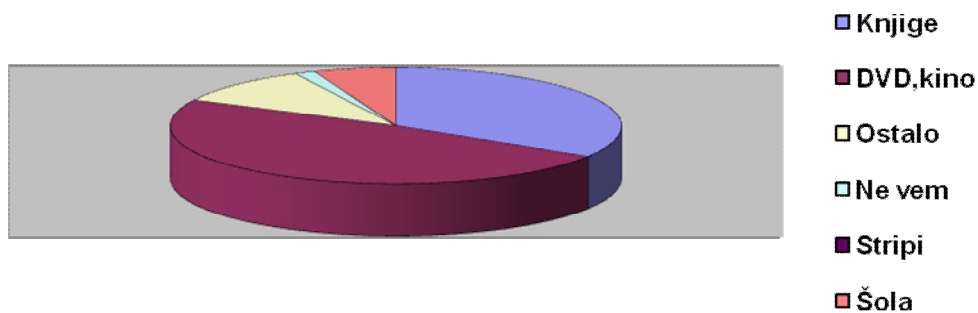

9. razred

Tabela 17 - Od kod jih poznate? 9. razred

Knjige	DVD, kino	Ostalo	Ne vem	Stripi	Šola
23	33	7	1	0	4

Graf 17 - Od kod jih poznate? 9. razred

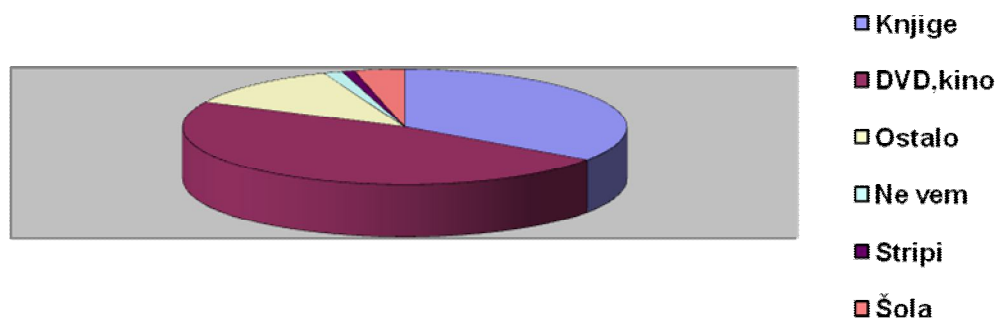

3. triada

Tabela 18 - Od kod jih poznate? 3. triada

Knjige	DVD, kino	Ostalo	Ne vem	Stripi	Šola
76	104	26	3	2	8

Graf 18 - Od kod jih poznate? 3. triada

V sedmih razredih so učenci svoje junake spoznali enakomerno iz knjig in ostalih medijev, pri osmošolcih in devetošolcih pa se tehcnica že nagne krepko v prid

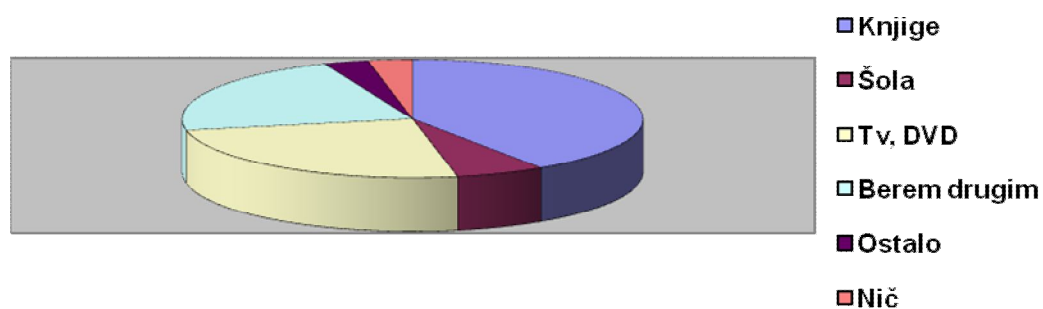
DVD/kina. V tretji triadi torej prevladujejo junaki, ki so jih učenci spoznali z zaslonov, sledijo jim tisti iz knjig.

Učitelji

Tabela 19 – Od kod jih poznate? učitelji

Knjige	Šola	Tv, DVD	Berem drugim	Ostalo	Nič
13	2	8	7	1	1

Graf 19 – Od kod jih poznate? učitelji

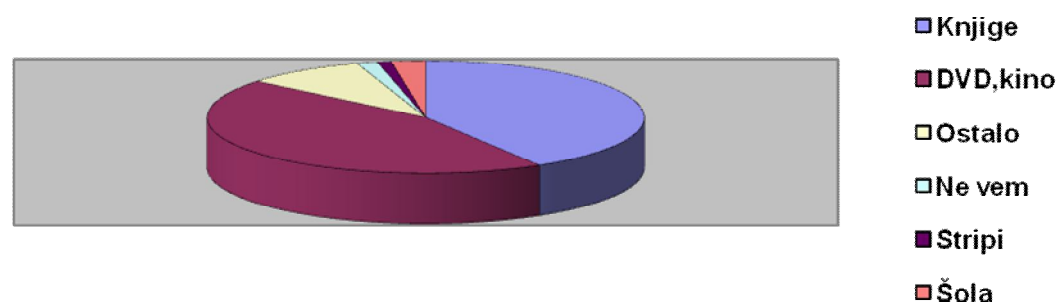

Vsi skupaj

Tabela 20 – Od kod jih poznate? vsi skupaj

Knjige	DVD, kino	Ostalo	Ne vem	Stripi	Šola
162	175	35	6	4	10

Graf 20 - Od kod jih poznate? vsi skupaj

Večina učiteljev, kar dve tretjini, je svoje najljubše junake spoznala v knjigah.

Pri vseh vprašanih na naši šoli prevladujejo pravljичni junaki, ki so jih anketiranci spoznali z zaslonov, tesno jim sledijo knjižni pravljичni junaki.

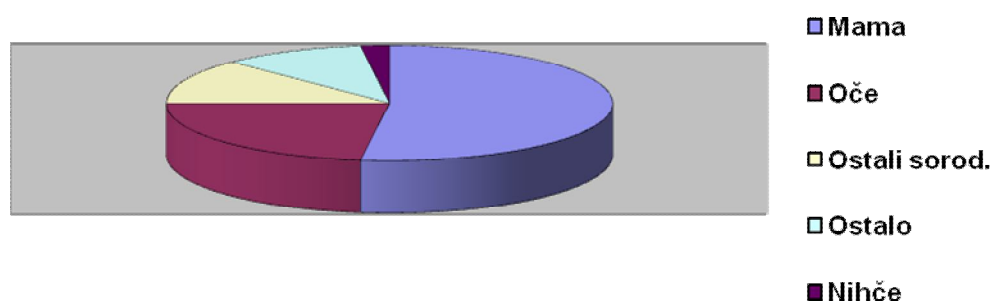
TRETJE VPRAŠANJE – KDO VAM JE BRAL, KO SAMI ŠE NISTE ZNALI?

4. razred

Tabela 21 – Kdo vam jih je bral? 4. razred

Mama	Oče	Ostali sorod.	Ostalo	Nihče
25	11	6	5	1

Graf 21 - Kdo vam jih je bral? 4. razred

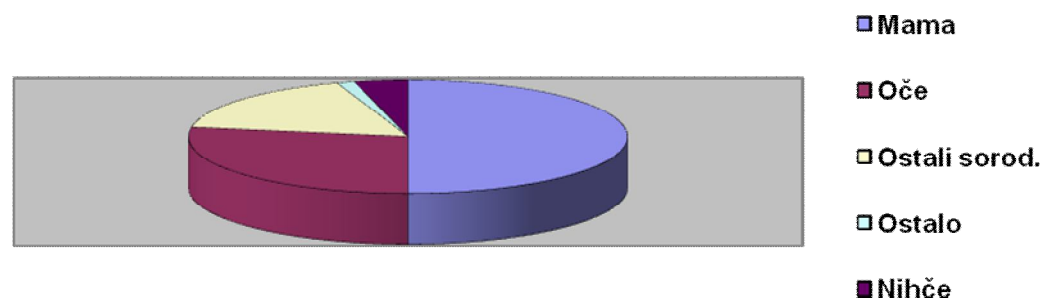

5. razred

Tabela 22 - Kdo vam jih je bral? 5. razred

Mama	Oče	Ostali sorod.	Ostalo	Nihče
38	21	13	1	3

Graf 22 - Kdo vam jih je bral? 5. razred

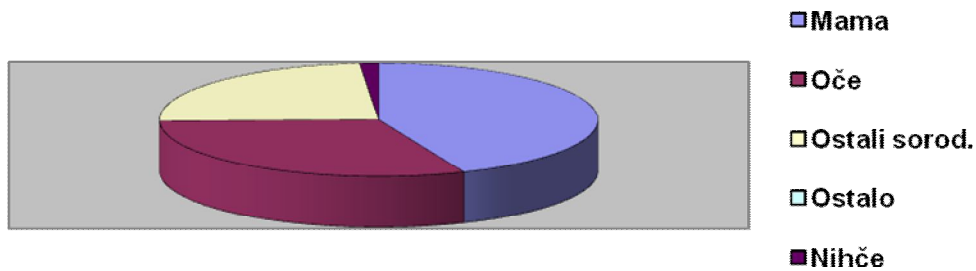

6. razred

Tabela 23 - Kdo vam jih je bral? 6. razred

Mama	Oče	Ostali sorod.	Ostalo	Nihče
31	22	17	0	1

Graf 23 - Kdo vam jih je bral? 6. razred

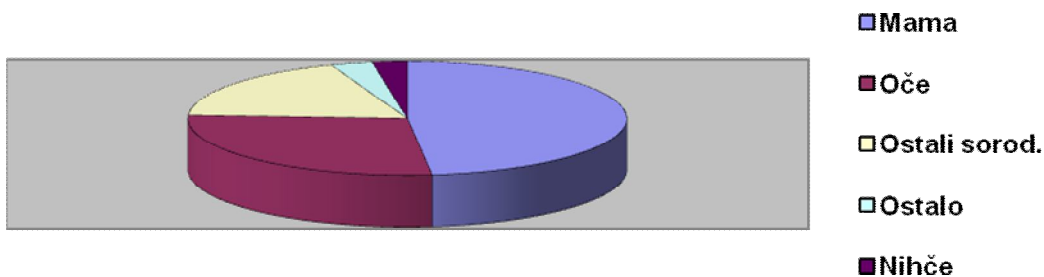

2. triada

Tabela 24 - Kdo vam jih je bral? 2. triada

Mama	Oče	Ostali sorod.	Ostalo	Nihče
94	54	36	6	5

Graf 24 - Kdo vam jih je bral? 2. triada

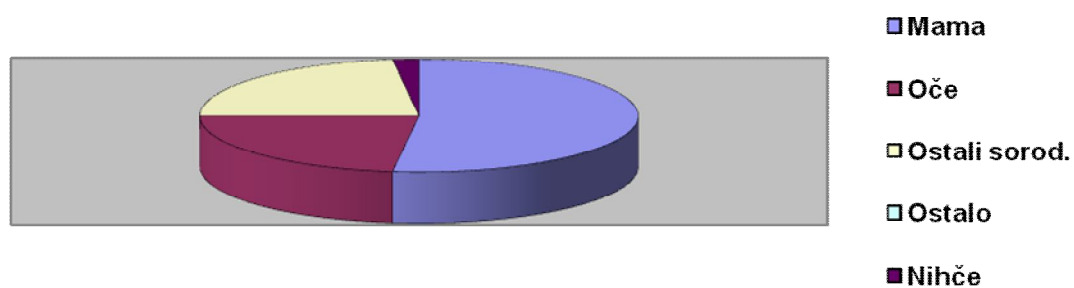
Učenci od četrtega do šestega razreda so najbolj pogosto odgovorili, da jim je brala mama. V celi drugi triadi kot bralke prevladujejo mame (skoraj polovica odgovorov), sledijo pa jim očetje (dobra četrtnina odgovorov).

7. razred

Tabela 25 - Kdo vam jih je bral? 7. razred

Mama	Oče	Ostali sorod.	Ostalo	Nihče
27	12	12	0	1

Graf 25 - Kdo vam jih je bral? 7. Razred

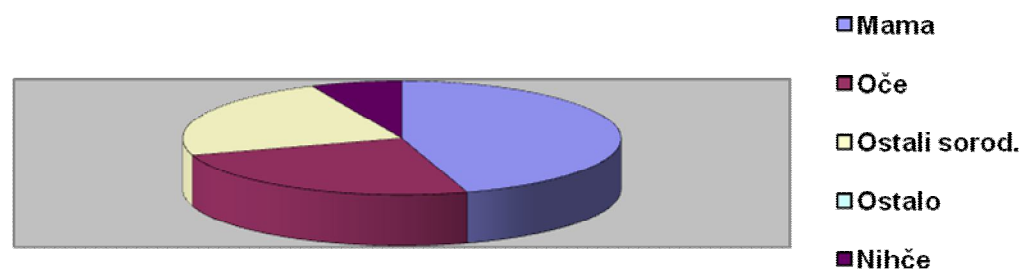

8. razred

Tabela 26 - Kdo vam jih je bral? 8. razred

Mama	Oče	Ostali sorod.	Ostalo	Nihče
47	26	24	0	7

Graf 26 - Kdo vam jih je bral? 8. Razred

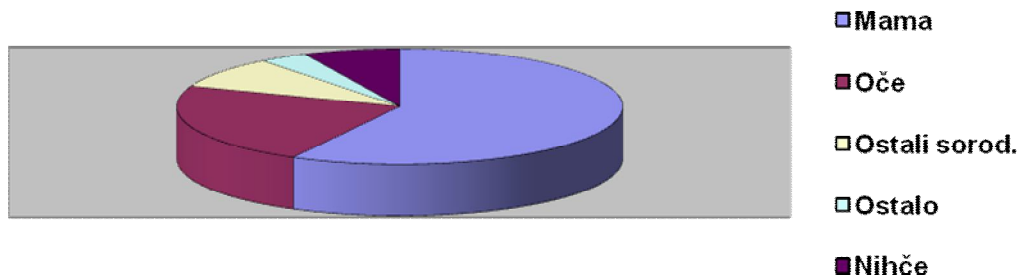

9. razred

Tabela 27 - Kdo vam jih je bral? 9. razred

Mama	Oče	Ostali sorod.	Ostalo	Nihče
33	13	5	2	4

Graf 27 - Kdo vam jih je bral? 9. razred

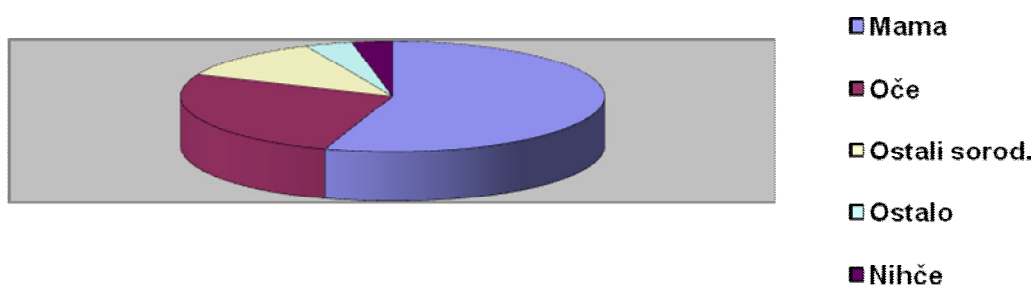

3. triada

Tabela 28 - Kdo vam jih je bral? 3. triada

Mama	Oče	Ostali sorod.	Ostalo	Nihče
107	51	23	7	6

Graf 28 - Kdo vam jih je bral? 3. triada

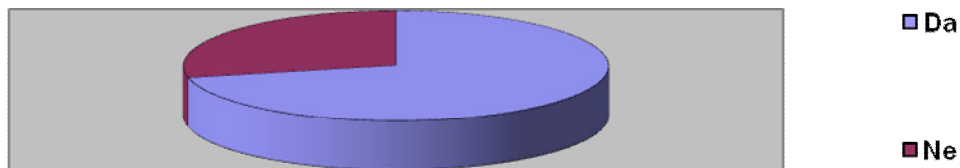
Mame so brale pravljice največ učencem iz devetih razredov, sledijo jim sedmošolci, na tretjem mestu pa so osmošolci. V tretji triadi so torej največ učencem brale mame (kar dobra polovica), nato očetje (slaba četrtnina odgovorov).

Učitelji

Tabela 29 – Ali so vam jih brali? učitelji

Da	Ne
10	4

Graf 29 – Ali so vam jih brali? učitelji

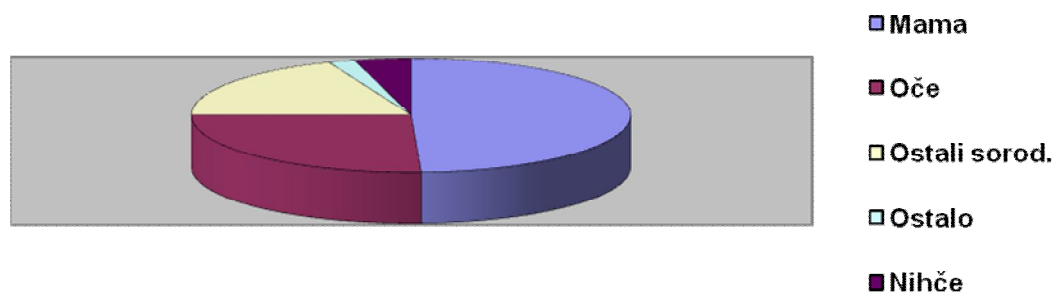

Vsi skupaj

Tabela 30 - Kdo vam jih je bral? vsi skupaj

Mama	Oče	Ostali sorod.	Ostalo	Nihče
201	105	77	8	17

Graf 30 – Kdo vam jih je bral? vsi skupaj

Veliki večini učiteljev na naši šoli so v otroštvu odrasli brali pravljice (takšnih je skoraj tri četrtine).

Približno polovici učencem naše šole so pravljice brale mame, slabi četrtini očetje, sledijo jim ostali sorodniki. Prav v vseh razredih pa se pojavijo učenci (tudi pri učiteljih je nekaj takšnih), ki jim doma nihče nikoli ni bral.

UČNI NAČRTI

V prvem triletju⁶ morajo učenci znati prebrati bogato ilustrirano pravljico, pravljice, ki jih že poznajo ter dvodelne in tridelne pravljice. Potiho morajo prebrati pravljico, ki je še ne poznajo. Prepoznavati morajo prvine pravljice (formalni začetek in konec, preteklik in značilni pripovedni ton), knjižne junake ter pravljичno dogajanje. V tretjem razredu ločujejo pravljico in pripoved, ločujejo realni in domišljjski svet ter pri pripovedovanju ločujejo dogajanje v preteklosti (nekoč – pravljica). V šolskem letu zaigrajo tudi eno znano pravljico. Napisati morajo tudi pravljico po svoji domišljiji (narobe pravljica), ki jo tudi predstavijo. Učenci morajo spoznati naslednje avtorje: Nika Grafenauerja, Otona Župančiča, Kajetana Koviča, EloPeroci, Svetlano Makarovič ter enega sodobnega pisatelja, posebej pa morajo spoznati slovenske ljudske in avtorske pravljice. Priporočenih je enainpetdeset pravljичnih naslovov.

V drugi triadi morajo prepoznati značilnosti ljudske pravljice (začetek in konec, pravljичni motiv, pravljичna števila in tipične pravljичne osebe) in značilnosti slovenskih ljudskih pravljic (slovenske pravljичne osebe, pravljичni motiv, pravljичna struktura). Spoznavajo značilnosti pravljic drugih narodov in jih primerjajo z značilnostmi slovenskih ljudskih pravljic. Napisati morajo eno svojo pravljico, tipično slovensko pravljico, okvirno pravljico, pravljico po vzoru klasičnih avtorskih pravljic, živalsko pravljico in pravljico po vzoru kratke sodobne pravljice. V tekočem šolskem letu pa morajo učenci tudi obiskati starejše ljudi v svojem kraju in zapisati njihove resnične zgodbe iz preteklosti. Predstaviti morajo lastne pravljice, nadaljevanje pravljic, predzgodbe, primerjavo dveh pravljic in narobe pravljico. Učenci poznajo in pravilno uporabljajo ter pišejo ljudsko pravljico, kratko sodobno pravljico, klasično avtorsko pravljico ter živalsko pravljico. Učenci morajo

⁶ <http://www.rtv slo.si/kultura/knjige/ne-janko-in-metka-ni-primerna-pravljica-otroka-lahko-prestrasi/276773>

poznati naslednje avtorje: Bino Štampe Žmavc, Astrid Lindgren, Milana Deklevo, Leopolda Suhodolčana, Boris A. Novaka, Daneta Zajca, Hansa Christiana Andersena ter enega sodobnega pisatelja po izbiri učitelja. Spoznali naj bi osemindeset različnih književnih del.

Učenci v tretji triadi imajo precej bolj obširen učni načrt, vendar le-ta ne obsega veliko pravljicnih vsebin. Napisati morajo pravljico na podlagi znanega književnega besedila. Poznali naj bi osemindeset slovenskih ljudskih in avtorskih pravljic.

Ob koncu naj navedemo še naslove Andersenovih in Grimmovih pravljic, ki smo jih prebrali v devetih letih osnovne šole: Palčica, Grdi raček, Kraljična na zrnju graha, Vžigalnik, Cesarjeva nova oblačila, Snežna kraljica, Mala morska deklica, Deklica z vžigalicami, Pepelka, Trnuljčica, Rdeča kapica ter Volk in sedem kozličkov.

KNJIŽNICA IN KNJIGARNE

Da bi ugotovile, v kolikšni meri Celjani nakupujejo oz. si izposojajo gradivo (v glavnem knjige in DVD-je) v knjigarnah in knjižnici, smo se odpravile na teren.

V različnih knjigarnah so nam povedali, da je prodaja pravljic precej odvisna od časa nakupov. Ker smo se odpravile poizvedovati v božičnem času, je bila takrat najbolj prodajana pravljica Božične sanje.

V današnjem času ljudje kupujejo knjige tudi glede na ceno. Če je neka knjiga znižana, jo bodo prej kupili kot pa kakšno dražjo. Skozi vse leto so najbolj prodajane naslednje pravljice: Zlata ptica, Čudežni vrt, Naj babica še pripoveduje, Za devetimi gorami, Basni, Živalske zgodbe in Zlata knjiga pravljic. Večina ljudi

knjigo kupi še raje, če je v kompletu še kakšna plišasta igračka, koledar, knjižno kazalo, karte ali pisalo z logotipom knjižnega junaka.

Na podlagi odgovorov, ki smo jih dobile, smo prišle do ugotovitve, da postajajo tudi knjige pravljic (na žalost) prav tako potrošno blago kot čevlji ali majice. Največ jih ljudje kupujejo v prazničnih časih za darilo. A verjamemo, da je pri vsem skupaj le nekaj dobrega - takrat tudi družine preživijo več časa skupaj in starši se (tako vsaj upamo) bolj posvetijo svojim otrokom in jim berejo.

Podobna vprašanja smo postavile tudi prodajalcem na slovenskem knjižnem sejmu v Cankarjevem domu v Ljubljani, ki smo ga obiskale novembra 2011. Tam nam niso znali povedati skoraj nič uporabnega, saj zaposleni na razstavnih prostorih (večinoma niso bili predstavniki založb) niso imeli pravega vpogleda v delo založnikov.

V Osrednji knjižnici Celje smo povprašale po statistiki najbolj izposojenih pravljic od leta 2002 do vključno leta 2011. Tudi knjižničarji niso bili najbolj razpoloženi za pogovor z nami, njihovi kratki odgovori pa niso imeli nobene uporabne vrednosti. Zato smo podatke⁷ poiskale na spletni strani COBISS-a. Najbolj izposojene v tem časovnem obdobju so bile naslednje pravljice:

- Muca Copatarica, Ela Peroci
- Pedenjped, Niko Grafenauer
- Sapraniška, Svetlana Makarovič
- Zvezdica Zaspanka, Frane Milčinski
- Maček Muri, Kajetan Kovič
- Kosovirja na leteči žlici, Svetlana Makarovič

⁷http://home.izum.si/cobiss/top_gradivo/posamezne.asp?l=2012&m=01&tipg=m%25&knj=SIKCE&s=i&e=25&Submit=IZDELAJ+SEZNAM

- Pekarna Mišmaš, Svetlana Makarovič
- Volk in sedem kozličkov, Jacob in Wilhelm Grimm
- Mavrična ribica, Marcus Pfister
- Mišek Tip nagaja, Anna Casalis
- Mišek Tip noče spati, Anna Casalis

Na višjem mestu (glede izposoje) so pravljice, ki so na seznamu obveznega domačega branja v osnovni šoli. Od knjižničarjev smo izvedele, da je med sposojenim gradivom ogromno DVD-jev, vendar nam niso mogli postreči s konkretnimi številčnimi podatki.

ZAKLJUČEK

POVZETEK STATISTIČNIH REZULTATOV

Med vsemi vprašanimi na naši šoli si vrh priljubljenosti delijo junaki iz Grimmovih pravljic s tistimi iz tujih risank in filmov. Sledijo jim junaki iz slovenskih avtorskih pravljic, junaki iz slovenskih ljudskih pravljic, na zadnjem mestu pa so mitološki junaki.

Pri vseh vprašanih na naši šoli prevladujejo pravljlični junaki, ki so jih anketiranci spoznali z zaslonov, tesno jim sledijo tisti iz knjig.

Približno polovici učencev naše šole so pravljice brale mame, slabi četrtni očetje, sledijo pa jim še ostali sorodniki. Prav v vseh razredih, tudi med učitelji, pa so žal takšni, ki jim doma nihče nikoli ni bral.

PREGLED HIPOTEZ

Sedaj lahko, glede na opravljene raziskave, preverimo, v kolikšni meri držijo naše predhodno zastavljene hipoteze.

- **Večina anketiranih bo za najljubšega pravljličnega junaka izbrala lik iz tujih pravljic, ne iz slovenskih ljudskih.**

To hipotezo smo potrdile, saj med najljubšimi junaki res prevladujejo tisti iz Grimmovih pravljic ter pravljlični junaki iz tujih risank in filmov. Slovenski ljudski pravljlični junaki so šele na predzadnjem mestu po priljubljenosti med učenci in učitelji naše šole.

- **Večina izbranih tujih pravljličnih junakov bo takšnih, ki se pojavljajo v risankah, filmih ...**

Ta hipoteza delno drži. Res je, da so Grimmovi pravljичni junaki zmagali pred tistimi iz risank in filmov, vendar pa je tudi večina Grimmovih pravljic posneta na filmski trak, tako da je hipoteza praktično potrjena.

- **Večina učencev se s slovenskimi pravljичnimi junaki seznanila v šoli.**

Ta hipoteza drži, saj so slovenske ljudske pravljice krepko zastopane v učnih načrtih ter se skorajda ne pojavljajo v obliki risank in filmov.

- **Večini anketiranih v otroštvu niso brali pravljic.**

To hipotezo smo ovrgle. Takih učencev, ki jim ni bral nihče, je na naši šoli zelo malo.

- **Učni načrti za slovenščino v osnovni šoli vsebujejo obravnavo pravljic le v prvi triadi.**

Hipoteza je ovržena. Pravljice so zastopane v učnih načrtih za slovenski jezik v vseh treh triadah, res pa je, da se pravljичne vsebine v najmanjši meri obravnavajo v tretji triadi.

- **Med pravljicami, izposojenimi v Osrednji knjižnici Celje ter tistimi, kupljenimi v knjigarnah v Celju, bodo prevladovali tuje pravljice, veliko bo tudi DVD gradiva.**

Prvi del hipoteze zagotovo ne drži, saj vidimo, da so na prvih mestih avtorske pravljice slovenskih avtorjev. Glede DVD-jev pa ne moremo soditi, saj žal nismo prišli do ustreznih podatkov, s katerimi bi svojo trditev potrdile ali ovrgle.

KONČNE UGOTOVITVE

Ugotavljamo torej, da so med pravljličnimi junaki na naši šoli daleč najbolj priljubljeni tisti iz pravljic bratov Grimm, slovenski ljudski pravljlični junaki pa za njimi krepko zaostajajo. S svojimi najljubšimi junaki so se naši učenci in učitelji seznanjali v glavnem iz risank, filmov ter knjig, ki so jim jih brali v glavnem starši. Če slovenske ljudske pravljice ne dosegajo priljubljenosti tujih pravljic in prav tako ne slovenskih avtorskih, pa so po drugi strani zelo dobro zastopane v učnih načrtih za slovenski jezik v osnovni šoli. Vsakdo se ima torej v šoli možnost z njimi seznaniti, ker pa niso dovolj medijsko in reklamno podprte (risanke, filmi, igrače, majice, pisala, koledarji ...), jih po priljubljenosti (prav gotovo tudi zaradi tega) prehitijo tuje. Za takšno stanje so v veliki meri odgovorni tudi starši, ki raje kupujejo in si izposojajo tuje pravljice. A kakorkoli že, starši otrokom vendarle berejo pravljice, saj se zavedajo, da je poslušanje pravljic za otroka ena izmed najboljših razvojnih spodbud.

LASTNO MNENJE

Pravljice so za otroke in njihov razvoj življenjskega pomena, saj jim s pripovedovanjem pravljic že zgodaj vcepljamo v zavest veselje do življenja in življenjskega smisla, njegov odnos do soljudi in predvsem vrednotenje sveta. Pot k odraslosti ni bila nikoli lahka, saj se moramo učiti korak za korakom, da najprej razumemo sebe in nato še druge okoli nas in svet, v katerem živimo. Le tako bomo našli smisel življenja in se naučili živeti v sožitju z drugimi. Pravljice so pri tem otroku prav gotovo v pomoč.

V svoji domišljiji se otrok vživlja v vlogo pravljličnih junakov, kar mu daje moč, da razvije svoje lastno mišljenje. Pravljlično dogajanje mu vzbuja radovednost in domišljijo. Prav tako otrok v pravljici spozna, da svet ni vedno sončen, saj so v njem tudi temačne stvari. Prav je, da že zgodaj spozna vse strani življenja – temne

in svetle! Otrok v pravljici spoznava dobre, hudobne, poštene, zavistne, črnoglede, lepe, revne, bogate, debele, majhne, suhe, velike, potrpežljive, zgovorne, dobrosrčne in drugačne ljudi. To ima zanj pomembno psihološko vrednost. Tudi on ni vedno dober, ljubezniv, potrpežljiv in nagnjen k vsem dobrim lastnostim, saj nemalokrat pridejo v življenju dnevi, ko nam gre vse narobe. V pravljicah si tako na razumljiv in prijeten način otrok pridobiva vedenje, da nikoli ne smeš obupati! Boriti se moraš in vztrajati, dokler ne dosežeš svojega cilja. Samo z upanjem, vztrajnostjo in ustreznim moralnim obnašanjem lahko v življenju kaj dosežemo.

Danes starši otrokom berejo nekoliko manj kot v preteklosti. Krivec za to so gotovo različni mediji, ki jim otroci in starši postajajo pravi sužnji. Marsikatero vsebino so brez smisla, otroke pa pustijo duševno prazne, nezadovoljne in celo razdražene. Še ne dolgo tega so nam starši med vikendom zjutraj pod toplo odejo prebrali kakšno pravljico ali dve, sedaj pa nam prižgejo televizijo in s tem pridobijo svoj prosti čas, ali pa se (vedno pogosteje) posvetijo svojemu delu. Tako se izgublja pristni in prisrčni odnos med starši in otrokom. Tudi zvečer "obred" pravljic za lahko noč počasi izginja iz otroških spalnic, kar je velika škoda za otroke. Starši bi se morali zavedati, da je pravljica, pripovedovanje in druženje ob knjigi za otroka življenjskega pomena in da brez pravljic ni otroštva!

Nekoliko se ustavimo še pri današnjih pravljicah in sodobnih pravljicnih junakih. Danes so priljubljene precej drugačne pravljice in moderni pravljicni junaki. Večina pravljic je brez življenjskega nauka. Ob njih otroci ne morejo čustveno, miselno, socialno in moralno dozoreti. Odnos otrok do junakov se je spremenil, saj rajši gledajo risanke in filme, kot pa da bi vzeli v roke kakšno pravljico, jo prebrali in tako izboljšali svoj besedni zaklad in razgledanost. Po našem mnenju so današnji junaki, ki jih poznajo otroci in jih imajo radi, veliko bolj nasilni, kot so bili v preteklosti, ko so bili skoraj vsi pravljicni junaki po pravilu dobrosrčni.

Junak je po našem mnenju nekdo, ki se je v teku zgodbe spremenil na bolje, če govorimo o pravljicah.

Junaki v realnem svetu pa so nekateri posamezniki, ki so zašli v kakšne težave, jih uspeli premagati ter so zdaj upravičeno ponosni na to. Če je kdo izmed nas zašel v podobne težave, se lahko poistoveti z njim in si reče: "On je zmogel, zakaj ne bi tudi jaz!" Včasih so bili junaki samo tisti pravljčni, sedaj pa so to vlogo prevzele slavne osebe, ki so medijsko podprte in imajo nek talent. Po našem mnenju bi bile te osebe lahko le naši vzorniki, vendar današnji otroci gledajo na njih kot na junake. Menimo tudi, da bi se od junakov morali kaj dobrega in pametnega naučiti, kar pa je pri slavnih osebnostih bolj izjema kot pravilo, saj so tudi oni v medijih precej enostransko prikazani. Če bi otroci in mladostniki več brali knjige, bi se učili na napakah junakov v teh knjigah in to bi jih vodilo in usmerjalo v njihovem realnem svetu, saj se na napakah (pa čeprav tujih) največ naučimo.

Da je pomanjkanje branja (in s tem povezano tudi "pomanjkanje pravih junakov" oz. vzornikov) v Sloveniji hud problem, so se zavedali tudi na letošnjem otroškem parlamentu. Ugotovitve letošnjega šolskega parlamenta, kdo so junaki današnjega časa, so naslednje:

- tisti, ki vztraja
- tisti, ki je pogumen
- tisti, ki ne izgubi vere v samega sebe
- tisti, ki se žrtvuje za druge.

Vse zgoraj naštet lastnosti najdemo seveda tudi (in predvsem) v pravljicah.

Ob koncu bi rade izpostavile še nekaj ključnih stvari. Zelo pomembno se nam je namreč zdelo, kdo otrokom na naši šoli bere oz. je bral pravljice. Rezultati nas niso presenetili. Na vprašanje, kdo ti je v zgodnjem otroštvu bral pravljice, jih je največ odgovorilo, da je bila to mamica. Še bolj kot ta podatek, pa nas je zanimalo, če je

pri nas kaj učencev, ki jim doma pravljic niso brali nikoli. Na srečo je teh učencev zelo malo, starši torej v večini še vedno otroke seznanjajo s pravljicami.

* * *

Naše osebne izkušnje so zelo različne, saj izhajamo iz različnih družin. Eni od nas so že od zgodnjega otroštva vsak večer brali pravljice. Druga (deklica izhaja iz eno starševske družine) ni imela te sreče, saj so bili starši prezaposleni s stvarmi, ki so se jim zdele v tistem obdobju bolj pomembne in jim žal ni ostalo dovolj časa za branje. Tretji so zelo pogosto brali pravljice, saj se jih še danes dobro spominja. Skupno branje pravljic in pogovarjanje ob njih se nam je vtisnilo v spomin in tega ne bomo nikoli pozabile. Na ta način smo se zblížale s starši po čustveni plati, skupno branje pa se je obrestovalo tudi pri naši bralni pismenosti. Če ti starši veliko berejo, je precej bolj verjetno, da boš tudi sam vzljubil knjige, postal dober bralec in tak ostal celo življenje, svojo ljubezen do knjig in branja pa prenašal na naslednje generacije.

Ob naši raziskovalni nalogi smo kot posameznice spremenile svoj pogled na pravljice. Spoznale smo namreč, kako velik vpliv imajo pravljice na naše življenje, saj nismo nikoli prej bile pozorne, kaj vse smo se iz pravljic pravzaprav naučile in so se nam zdela vsa naša spoznanja samoumevna.

Rade bi tudi povedale, da se nam je tema naše naloge zdela že od vsega začetka zelo zanimiva, zato smo se je lotile z veliko veselja, volje in pozitivne energije. Ob samem raziskovalnem delu in pisanju naloge smo se tudi kot osebnosti precej spremenile, hkrati pa se je spremenil tudi naš pogled na določene osebe in stvari.

* * *

Na samem koncu se želimo zahvaliti vsem, ki so nam omogočili, da je ta naloga nastala - vsem razrednikom, ki so nam prijazno dovolili izvajati ankete v njihovih razredih, posameznim učiteljem, ki so z razumevanjem sprejeli našo odsotnost pri nekaterih urah pouka ter obema mentoricama, ge. Broz in ge. Kostanjevec, ki sta nas ves čas spodbujali, usmerjali, včasih malo ošteli, velikokrat pa spravili v smeh - takšen ustvarjalen, seveda!

VIRI, LITERATURA, INTERNET

- BETTELHEIM, B. 2002. *Rabe čudežnega : o pomenu pravljic*. Ljubljana: Studia humanitatis
- DOLINŠEK-Bubnič, M. 1999. *Beri mi in se pogovarjaj z mano!* Ljubljana: Center za izobraževanje in usposabljanje
- KANTE, P. 2004. *Percepcija pravljic slovenskih bralcev prek sodobnih množičnih učil* <Diplomsko delo>. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede
- KROPP, P. 2000. *Vzgajanje bralca –naj vaš otrok postane bralec za vse življene*. Tržič: Učila
- MILČINSKI, J., POGAČNIK-Toličič, S. 1992. *Pravljica za danes in jutri*. Ljubljana: DZS
- PENNAC, D. 1996. *Čudežno potovanje-knjiga o branju*. Ljubljana: Julija Pergar
- PLAHUTA Simčič, V. 2012. *Pravljice izpolnjujejo človeško potrebo po sanjarjenju*. V: Delo, četrtek, 5. januarja 2012, str. 16
- PROPP, V.J. 2005. *Morfologija pravljice*. Ljubljana: Studia humanitatis
- *SLOVENSKE BASNI IN ŽIVALSKÉ PRAVLJICE*. 1975. Ljubljana: Mladinska knjiga
- http://home.izum.si/cobiss/top_gradivo/posamezne.asp?l=2012&m=02&tjpg=m%25&knj=SIKCE&s=i&e=25&Submit=IZDELAJ+SEZNAM
- http://sl.wikipedia.org/wiki/Okamnele_kralji%C4%8Dne
- <http://sl.wikipedia.org/wiki/Pravljica>
- http://sl.wikipedia.org/wiki/Seznam_slovenskih_pravljic
- <http://druzina.ena.com/Otroci/Vzgoja/Pomen-pravljic-za-otroke.html>
- <http://www.rtv slo.si/kultura/knjige/ne-janko-in-metka-ni-primerna-pravljica-otroka-lahko-prestrasi/276773>
- http://home.izum.si/cobiss/top_gradivo/posamezne.asp?l=2012&m=01&tjpg=m%25&knj=SIKCE&s=i&e=25&Submit=IZDELAJ+SEZNAM

SEZNAM TABEL IN GRAFOV

Tabela 4 - Najljubši pravljичni junaki, 4. razred

Tabela 5 - Najljubši pravljичni junaki, 5. razred

Tabela 6 - Najljubši pravljичni junaki, 6. razred

Tabela 4 - Najljubši pravljичni junaki, 2. triada

Tabela 5 - Najljubši pravljичni junaki, 7. razred

Tabela 6 - Najljubši pravljичni junaki, 8. razred

Tabela 7 - Najljubši pravljичni junaki, 9. razred

Tabela 8 – Najljubši pravljичni junaki, 3. triada

Tabela 9 – Najljubši pravljичni junaki? učitelji

Tabela 10 - Najljubši pravljичni junaki, vsi skupaj

Tabela 11 - Od kod jih poznate? 4. razred

Tabela 12 – Od kod jih poznate? 5. razred

Tabela 13 – Od kod jih poznate? 6. razred

Tabela 14 - Od kod jih poznaš? 2. triada

Tabela 15 - Od kod jih poznate? 7. razred

Tabela 16 – Od kod jih poznate? 8. razred

Tabela 17 - Od kod jih poznate? 9. razred

Tabela 18 - Od kod jih poznate? 3. triada

Tabela 19 – Od kod jih poznate? učitelji

Tabela 20 – Od kod jih poznate? vsi skupaj

Tabela 21 – Kdo vam jih je bral? 4. razred

Tabela 22 - Kdo vam jih je bral? 5. razred

Tabela 23 - Kdo vam jih je bral? 6. razred

Tabela 24 - Kdo vam jih je bral? 2. triada

Tabela 25 - Kdo vam jih je bral? 7. razred

Tabela 26 - Kdo vam jih je bral? 8. razred

Tabela 27 - Kdo vam jih je bral? 9. razred

Tabela 28 - Kdo vam jih je bral? 3. triada

Tabela 29 – Ali so vam jih brali? učitelji

Tabela 30 - Kdo vam jih je bral? vsi skupaj

Graf 4 - Najljubši pravljичni junaki, 4. razred

Graf 5 - Najljubši pravljичni junaki, 5. razred

Graf 6 - Najljubši pravljичni junaki, 6. razred

Graf 4 - Najljubši pravljичni junaki, 2. triada

Graf 5 - Najljubši pravljичni junaki, 7. razred

Graf 6 - Najljubši pravljичni junaki, 8. razred

Graf 7 - Najljubši pravljичni junaki, 9. razred

Graf 8 - Najljubši pravljичni junaki, 3. triada

Graf 9 – Najljubši pravljичni junaki, učitelji

Graf 10 - Najljubši pravljичni junaki, vsi skupaj

Graf 11 - Od kod jih poznate? 4. razred

Graf 12 - Od kod jih poznate? 5. razred

Graf 13 - Od kod jih poznate? 6. razred

Graf 14 - Od kod jih poznate? 2. triada

Graf 15 - Od kod jih poznate? 7. razred

Graf 16 - Od kod jih poznate? 8. razred

Graf 17 - Od kod jih poznate? 9. razred

Graf 18 - Od kod jih poznate? 3. triada

Graf 19 – Od kod jih poznate? učitelji

Graf 20 - Od kod jih poznate? vsi skupaj

Graf 21 - Kdo vam jih je bral? 4. razred

Graf 22 - Kdo vam jih je bral? 5. razred

Graf 23 - Kdo vam jih je bral? 6. razred

Graf 24 - Kdo vam jih je bral? 2. triada

Graf 25 - Kdo vam jih je bral? 7. razred

Graf 26 - Kdo vam jih je bral? 8. razred

Graf 27 - Kdo vam jih je bral? 9. razred

Graf 28 - Kdo vam jih je bral? 3. triada

Graf 29 – Ali so vam jih brali? učitelji

Graf 30 – Kdo vam jih je bral? vsi skupaj

DODATEK - Anketni vprašalnik

Draga učenka, dragi učenec!

V letošnjem šolskem letu smo se odločile za raziskovalno nalogo o pravljicnih junakih. Zato te prosimo, da nam odgovoriš na kratka vprašanja in se ti za odgovore najlepše zahvaljujemo!

Martina, Veronika, Tinkara

1. Napiši PET pravljicnih junakov, ki ti najprej pridejo na misel!

2. Od kod jih poznaš (možnih je več odgovorov, npr. iz knjig, spoznal sem jih v šoli, na tv, v kinu, DVD, igrače, oblačila, glasba, drugo ...)

3. Pravlјice in pravljicne junake najpogosteje povezujemo z otroštvom. Kdo je bral tebi, ko sama/sam še nisi znal brati?
